

Sygn. akt **I ACz 1585/15**

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Józef Wąsik

po rozpoznaniu 24 września 2015 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. F.

przeciwko M. K.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 29 lipca 2015 r., sygn. akt I C 675/15

w przedmiocie kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu

postanawia:

oddalić zażalenie.

sygn. akt I ACz 1585/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy podał, iż powódka wystąpiła z żądaniem o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli w formie aktu notarialnego, w którym przeniesie na rzecz powódki własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) w budynku nr (...) na osiedlu (...) w N. obj. KW nr (...). Na uzasadnienie żądania powódka podała, że zmarły mąż powódki J. F. oraz zmarła W. B. (poprzednio T.) zawarli w dniu 17 czerwca 2010 r. umowę notarialną dożywocia, w której mąż powódki przekazał wymieniony lokal w zamian za świadczenia z umowy dożywocia. Zobowiązana z umowy dożywocia nie wywiązywała się z obowiązków, nie dopuszczała rodziny do dożywotnika, nie dotrzymała umowy, na mocy której zobowiązana była do sprzedaży swojego mieszkania na ul. (...) w N. i przekazania uzyskanych środków rodzinie F.. Z przedłożonych do pozwu dokumentów wynika, że dożywotnik J. F. zmarł w dniu 16 sierpnia 2010 r., a spadek po nim na mocy ustawy nabyli: żona W. F. w 1/3 części (powódka) oraz dzieci J. F. i W. F. po 1/3 części. Zobowiązana z umowy dożywocia W. B. (T.) zmarła w dniu 21 lutego 2015 r. Nie została wyjaśniona legitymacja bierna pozwanej M. K.. W księdze wieczystej nieruchomości przekazanej w drodze umowy dożywocia jako właścicielka wciąż wpisana jest W. T. (www.ekw.gov.pl).

Zważając na powyższe Sąd Okręgowy podał, że w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje regulacja zawarta w art.109 ust.2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, upoważniająca Sąd do odmowy zwolnienia od kosztów sądowych w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw. Powódka dąży bowiem do odzyskania nieruchomości przekazanej przez zmarłego męża w drodze umowy dożywocia odwołując się do niewywiązania się przez zobowiązaną z umowy dożywocia z powinności względem dożywotnika. Z osobistego i alimentacyjnego charakteru umowy dożywocia wynika zaś, że prawo dożywocia nie może być dziedziczone, w tym również i roszczenia wynikające z tego prawa - mianowicie przewidziane w art. 913 § 2 k.c. roszczenie dożywotnika

będącego zbywcą nieruchomości o rozwiązanie umowy o dożywocie (tak uchwała SN 7 sędziów zasada prawna z dnia 16 marca 1970r., III CZP 112/69 OSNC 1971/1/1). Powódka pomimo iż jest spadkobierczynią po dożywotniku, nie nabyła więc w drodze spadkobrania roszczenia o rozwiązanie umowy dożywocia, w konsekwencji nie przysługuje jej roszczenie o zobowiązanie do przeniesienia powrotnego prawa własności lokalu.

Bezzasadność powództwa wynikała także w ocenie Sądu Okręgowego z oznaczenia strony pozwanej. W księdze wieczystej nieruchomości jako właściciel wciąż ujawniona jest bowiem zobowiązana z umowy dożywocia W. T.. Powódka nie wyjaśniła natomiast z czego wynika legitymacja bierna pozwanej w sprawie M. K..

Powódka wywiodła zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie, wnosząc o uchylenie postanowienia Sądu odmowie zwolnienia powódki z opłat sądowych i uchylenie postanowienia Sądu o odmowie ustanowienia dla powódki adwokata z urzędu. W uzasadnieniu powódka podała, iż w jej przekonaniu dochodzone przez nią roszczenie jest w pełni zasadne, albowiem skutek podstępnej działalności W. B. (T.) i jej męża S. B. powódka i jej dzieci zostały pozbawione majątku z całego życia. Żaląca wyjaśniła nadto, że pozwana M. K. wraz ze zmarłym S. B. będąc z pewnością następcami prawnymi po zmarłej W. B. i stąd wynika jej legitymacja bierna w procesie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie powódki nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił, że zgłoszone przez powódkę roszczenie jest oczywiście bezzasadne, jak również że udział profesjonalnego pełnomocnika nie jest w przedmiotowej sprawie potrzebny.

Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy stosownie do art. 109 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd odmawia zwolnienia od kosztów sądowych stronie w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw. Natomiast według art. 117 § 5 k.p.c. sąd uwzględni wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Podkreślić należy, że odmowa zwolnienia od kosztów sądowych na podstawie normy art. 109 ust. 2 u.k.s.c. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy bezzasadność zgłoszonego roszczenia przez stronę ubiegającą się o skorzystanie z dobrodziejstwa zwolnienia jest oczywista w tym znaczeniu, że bez potrzeby głębszej analizy faktów powołanych dla uzasadnienia żądania od początku dla każdego prawnika jest jasne, że nie może być ono chociażby w części uwzględnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1984 r., sygn. akt II CZ 112/84). Warto podkreślić, że zawarta w art. 109 ust. 2 u.k.s.c. przesłanka oddalenia wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych jest niezależna od sytuacji majątkowej wnioskodawcy.

Z taką sytuacją mamy niewątpliwie do czynienia w niniejszej sprawie. Okoliczności sprawy w sposób nienasuujący wątpliwości wskazują bowiem, że wniesione przeciwko M. K. powództwo będzie podlegało oddaleniu jako oczywiście bezzasadne. W niniejszej sprawie powódka wniosła pozew z żądaniem zobowiązania pozwanej M. K. do złożenia oświadczenia woli w formie aktu notarialnego, w którym przeniesie ona na rzecz powódki własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) w budynku nr (...) na osiedlu (...) w N. obj. KW nr (...). Żaląca wskazała, iż pozwana jest córką zmarłej W. B. (T.), która w dniu 17 czerwca 2010 r. zawarła umowę dożywocia ze zmarłym mężem powódki J. F.. Z osobistego i alimentacyjnego charakteru umowy dożywocia wynika jednak, na co wyraźnie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, iż prawo dożywocia nie może być dziedziczone, w tym również i roszczenia wynikające z tego prawa, powódka nie mogła więc nabyć w drodze dziedziczenia roszczenia o rozwiązanie ww. umowy dożywocia, w konsekwencji nie przysługuje jej też zatem roszczenie o zobowiązanie do przeniesienia powrotnego prawa własności przedmiotowego lokalu. Nadto zaś roszczenie swe powódka skierowała przeciw córce W. B. (T.), tj. M. K., która jest w jej przekonaniu spadkobierczynią zmarłej. Okoliczność ta nie znajduje jednak na chwilę obecną żadnego potwierdzenia, jako iż w księdze wieczystej nieruchomości jako właściciel wciąż ujawniona pozostaje zobowiązana z umowy dożywocia W. T..

Przedstawiony przez powódkę stan faktyczny, w oczywisty sposób nie mógł zatem prowadzić do uwzględnienia powództwa choćby w części.

Stwierdzona bezzasadność powództwa, w konsekwencji prowadziła do oddalenia zażalenia na postanowienie w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie art. 109 § 2 u.k.s.c. oraz oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, z uwagi na brak potrzeby jego udziału w sprawie. Również ustanowienie pełnomocnika z urzędu w sytuacji oczywistej bezzasadności powództwa nie jest bowiem uzasadnione żadnymi racjami. Należało zatem przyjąć, że w sytuacjach, w których powództwo jako oczywiście bezzasadne podlegałyby oddaleniu, sąd może również odmówić ustanowienia pełnomocnika, stosując a contrario art. 117 § 5 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie powódki.